

אלול התשע"ט
ספטמבר 2019

מיהו החייט?

סיפור 'החייט' ממחיש את בעיית הטיפול של שירותי המודיעין הבריטיים בתעבורה של ה'הגנה' והסוכנות היהודית, במהלך מלחמת העולם ובתקופה מתום מלחמת העולם עד הקמת מדינת ישראל.

הבריטים האזינו לשיחות טלפון, פתחו מכתבים שנשלחו בדואר והצליחו לשבור את הצפנים של שירות הקשר, אך מחסור בדוברי עברית הקשה עליהם בתרגום התוכן מעברית לאנגלית. רוב המתורגמנים במרכז שבירת הצפנים ב־Bletchley Park היו יהודים,¹ אך נראה שמטעמי ביטחון שדה הבריטים לא סמכו עליהם בעניין זה, ולכן העסיקו מתורגמנים ערביים. המחשה לבעיית שהדבר יצר ניתן לראות בסיפור המובא כאן.

ג'ורג' פרנסיס טיילור (George Francis Taylor), קצין אוסטרלי שפיקד בזמן מלחמת העולם השנייה על מבצעי מנהלת המבצעים המיוחדים (SOE – Special Operations Executive) בבלקנים ובהמשך שירת בתפקידים בכירים במטה SOE בלונדון,² היה בין הבכירים הבריטיים שאיש המחלקה המדינית ראובן שילוח³ יצר עמו קשרי ידידות שנמשכו גם אחרי המלחמה, וקיים עמו קשר קבוע. אנשי המחלקה המדינית כינוהו בשם הקוד 'חייט' (ובאנגלית – Khayat). חלק מההתכתבות בין אנשי המחלקה המדינית הייתה בשפה האנגלית, וכך הוא הופיע במברקי המחלקה המדינית, שיש להניח שהבריטים פענחו.⁴

המתרגם, כנראה ממוצא ערבי, תרגם את המילה 'Khayat' למילה 'Life' ('חיים').

במכתב של איש שירות הביטחון הבריטי J.C. Robertson (MI5) לקצין הביטחון בפלשתינה (Defence Security Officer, Palestine) ב־20 בנובמבר 1946 אנו מוצאים את המשפט הבא:

בסעיף 6 בדו"ח ששלחת ביקשת לזהות את 'חייט'. אין לנו עקבות לאיש בשם זה אך זו מילה עברית שמשמעותה 'חיים'. ייתכן שזה מתייחס למגזין האמריקאי 'Life' או לפרסום יהודי בארה"ב."

ג'ורג' טיילור הפך בשנות החמישים לבנקאי מוביל בלונדון, חזר לאוסטרליה בשנות השבעים ונפטר בשנת 1979. ראובן שילוח התמנה לראש המחלקה המדינית במשרד החוץ עם קום המדינה ולאחר מכן למפקדו הראשון של המוסד. נפטר בשנת 1959.

אל"ם (בדימוס) דניאל רוזן

¹ נזכיר כי ולטר איתן (אטינגהאוזן), לימים המנכ"ל הראשון של משרד החוץ, היה המתורגמן הראשי ב־Bletchley Park עד תום מלחמת העולם השנייה, והיה ידוע כבר אז כפעיל ציוני.

² בשנת 1943 הוענקה לו דרגת ייצוג של קולונל ותואר מפקד במסדר האימפריה הבריטית (C.B.E.).

³ ראובן שילוח (זסלני) (1909-1959), מנהל המחלקה המדינית במשרד החוץ עם הקמתו, ראש המוסד הראשון.

⁴ משה שרת, ירחים בעמק איילון, תחקיר והערות: פנחס עופר, העמותה למורשת משה שרת, 2011, עמוד 38.

— Copy for PF.66968

TOP SECRET & PERSONAL.
SF.209/Palestine/B3a/PS.

922

DSO PALESTINE.

Thank you very much for your report of 23rd October 1946
reference DSO/P/20301/P2.

We are particularly interested in the information contained
in part 5 of the report about the letter to Zeev SHARIF, which we
feel undoubtedly comes from Teddy KOLLEK who lives at 56 Athenaeum
Court. It has become clear latterly that KOLLEK is engaged in some
kind of intelligence activities on behalf of the Agency, and we are
at the moment engaged in trying to find out more about these
activities. He has gathered round him a group of the younger Jewish
Agency officials, such as Aubrey EBAN, Uriel HEYDI, Reuven ZASLANI
and Itzhak BEN AHARON, and is endeavouring, amongst other things, to
use their services for making contact with influential people in
political and press circles in this country.

We will be writing to you more fully on this subject when we
have accumulated a little more substantial information but in the
meantime we should be grateful for any information which you may
think has a bearing on what might be called the "Intelligence
branch" of the Jewish Agency both in Palestine and in this country.

In part 6 of your report you ask for an identification of
KHAYAT. As a person we have no trace of KHAYAT, but it is a
Hebrew word meaning "life". It may refer to the American magazine
"Life" or some other Jewish publication in the States.

(Sgd) Pamela Stiebel

for J.C. Robertson

20.11.46.

Copy to SIME.

אין לנו מושג מיהו 'חייט', אך זו מילה עברית שמשמעותה 'חיים'

The National Archives, KV 2/2262